

Tekst 1

Regel 2 **sibi**

- 1p 1 Dit woord verwijst naar
- A **Hannibal** (regel 1).
 - B **omnem exercitum** (regel 1).
 - C **Hamilcarem iuvenem** (regel 2).
 - D **veteres milites** (regel 2).

Regel 4 **Dein**

Uit het gebruik van dit woord wordt duidelijk dat er twee stadia waren in het winnen van sympathie door Hannibal.

- 2p 2 Beschrijf in eigen woorden deze twee stadia. Baseer je antwoord op het tekstgedeelte **Missus** t/m **fruit** (regel 1-6).

Regel 5-6 **Nunquam** t/m **fruit**

Dit tekstgedeelte wordt door H. van Rooijen-Dijkman als volgt vertaald:

Nooit bezat één en hetzelfde karakter zo'n aanleg voor twee lijnrecht verschillende dingen: gehoorzamen en bevelen.

- 1p 3 Noteer het grammaticale gegeven waarop in de vertaling 'lijnrecht' is gebaseerd.

Regel 6-7 **parendum, imperandum, imperatori, exercitui**

De volgorde van deze woorden kan geïnterpreteerd worden als een parallellisme, maar ook als een chiasme.

- 2p 4
- a Noteer een argument voor de interpretatie parallellisme. Betrek in je antwoord de betekenis van alle vier de woorden.
 - b Noteer een argument voor de interpretatie chiasme. Betrek in je antwoord de betekenis van alle vier de woorden.

Regel 11-15 **Caloris** t/m **accersita**

In dit tekstgedeelte maakt Livius duidelijk dat Hannibal afwijkt van wat normaal gevonden wordt. Hij gebruikt daarvoor vijf voorbeelden, die van elkaar gescheiden worden door puntkomma's.

- 2p 5 Beschrijf in eigen woorden voor drie van deze vijf voorbeelden het gedrag dat normaal gevonden wordt.

Regel 15-16 **multi** t/m **conspexerunt**

Dit tekstgedeelte wordt door H. van Rooijen-Dijkman als volgt vertaald:

velen zagen hem vaak onder zijn soldatenmantel op de grond liggen te midden van wachten en voorposten

- 1p 6 Citeer het Latijnse woord dat in de vertaling is weergegeven met 'onder'.

Regel 19-21 **Has** t/m **religio**

In dit tekstgedeelte komt het stilistisch begrip antithese voor.

- 1p 7 Citeer de twee Latijnse woorden die de antithese vormen.

Regel 21-24 **Cum** t/m **praetermissa**

- 1p 8 Leg uit dat het verteltempo in dit tekstgedeelte veel hoger is dan in het voorafgaande (vanaf regel 5 **Nunquam**). Ga in je antwoord in op de inhoud van zowel dit tekstgedeelte als het voorafgaande.

In tekst 1 beschrijft Livius de positieve kant van Hannibal en de negatieve kant.

- 1p 9 Welke kant wordt volgens jou benadrukt in tekst 1? Beargumenteer je antwoord op basis van de opbouw van tekst 1 als geheel.

Tekst 2

Regel 4 **doctos**

- 2p 10 a Beschrijf de inhoud van het hier bedoelde inzicht. Baseer je antwoord op het tekstgedeelte **Magno** t/m **acciperet** (regel 3-7).
b Noteer waardoor het hier bedoelde inzicht verkregen was. Baseer je antwoord op het tekstgedeelte **Magno** t/m **acciperet** (regel 3-7).

Regel 7-8 **Hannibal nec temere credendum** (ratus)

- 1p 11 Citeer uit het tekstgedeelte **Primum** t/m **devolvunt** (regel 11-15) een Latijns woord waaruit opgemaakt kan worden dat Hannibal twijfelt aan de betrouwbaarheid van de bergbewoners.

Regel 12 **incedebat** en regel 15 **petunt**

Deze werkwoordsvormen staan niet in dezelfde werkwoordstijd.

- 2p 12 Verklaar het verschil in gebruik van deze twee werkwoordstijden. Ga in je antwoord in op beide werkwoordsvormen en betrek in je antwoord ook de betekenis van beide werkwoordsvormen.

Regel 15 **devolvunt**

- 1p 13 Citeer uit het voorafgaande (vanaf regel 12 **Ubi**) het Latijnse woord dat de plaats aangeeft vanwaar dit gebeurt.